

М. Ю. Костриця, Л. О. Василевич

Довбиш

ДОВБИШ (1925–46 – Мархлевськ) – селище міського типу Баранівського району [Житомирської області](#). Центр селищ. ради, якій підпорядк. села Адамівка, Лісова Поляна, Любарська Гута, Наталія, Осичне. Знаходиться неподалік витоків річок Тня і Немилянка (обидві – притоки Случі, бас. Прип'яті), за 65 км від обл. центру, за 37 км від райцентру та за 17 км від залізнич. ст. Курне. Пл. 6,6 км². Насел. 4735 осіб (2001, складає 86,8 % до 1989): поляків – 50 %, українців – 49 %, проживають також росіяни, білоруси, азербайджанці. Побл. с-ща знайдено знаряддя праці епохи палеоліту й мезоліту, що свідчить про давнє заселення території. Між Д. і Адамівкою виявлено поселення доби бронзи (2 тис. до н. е.), в околицях – давньорус. городище (11–13 ст.). Вперше згадується у писем. джерелах 1811 під назвою Довбишів Ставок. Існує багато версій щодо походження назви насел. пункту. Довбишами у війську Запороз. Січі називали литавристів, барабанщиків, а довбанками – предмети, зокрема діжки, видовбані із суціл. колоди. Низка мовознавців вважають, що слово «довбиш», як і «гайдук» та «легінь», – угор. походження й означає «гарний юнак». За одним із переказів, тут мешкав юродивий Довбиш, який вів самотнє життя та грав на литаврах. Є також твердження, що тут мешкав майстер, який виготовляв діжки-довбанки. Жит. Д. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького, гайдамац. повстанні 1768 Коліївщина. У 2-й пол. 19 ст. в с-щі було 112 дворів, мешкало 634 особи. Входило до Романів. маєтку графів Уманських. Під час 1-ї світової війни тер. Д. – прифронт. зона. У ході Визв. змагань 1917–21 влада тут неодноразово змінювалася. 1923–25 – у складі Пулин. (нині Червоноармій.) р-ну. 1925 перейменов. на честь діяча польс. робітн. руху Ю. Мархлевського, відтоді до 1935 – райцентр, єдиний в Україні польс. р-н: з 33-х сільрад – 29 польс., з 29-ти шкіл – 27 польс. 1935–36 значну кількість поляків депортовано у сх. області України та пн. області Казахстану, 1944 частина виїхала до Польщі. 1939–44 – центр Щорс., 1944–57 – Довбис. р-нів. Від 1938 – смт. 1935–39, 1957–62 та від 1966 – у складі Баранів., 1965–66 – Держин. (нині Романів.) р-нів. 1962–65 підпорядк. Новоград-Волин. міськраді. Від 1932 – у межах Київ., від 1938 – Житомир. обл. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. Від 10 липня 1941 до 31 грудня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. 6

листопада 1943 партизан. загін ім. М. Щорса розгромив pobl. Адамівки загін нім. жандармів і місц. поліції, а згодом зайняв Д. і утримував його 54 дні (т. зв. Мархлев. партизан. республіка). У сутичках з ворогом на тер. селищ. ради загинуло 35 рад. бійців і партизанів. 286 жит. с-ща воювали на фронтах 2-ї світової війни, з них 179 загинули, 191 відзначений бойовими нагородами. Є пром. поклади каоліну, польового шпату, кварцу, піску, ін. пегматитів, гончар. та буд. глини. Працюють хлібозавод № 5 ВАТ «Житомирхліб», ТОВ «Довбис. фарфор. завод “Корал”» (засн. 1823), продукція якого поєднує традиц. форми старовин. укр. посуду з сучас. розписом. У Д. – заг.-осв. школа, допоміжна школа-інтернат, дитсадок, психоневрол. інтернат; поліклініка, дільнична лікарня, вет. пункт; Будинок культури, б-ка, етногр. музей; ДЮСШ. Є відділ. 2-х банків, парк. Функціонують катол. парафіял. хор «Солі Део», самодіял. нар. ансамбль пісні та танцю; Товариство поляків ім. Івана-Павла II. Реліг. громади: РКЦ, УПЦ МП, євангел. християн-баптистів. Встановлено 2 пам'ятники та 2 обеліски воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни. У с. Лісова Поляна провів дит. та юнац. роки політ. діяч, економіст [Ю. Єхануров](#), у довбис. школі навч. балетмейстер, нар. арт. УРСР *Р. Малиновський*.

Бібліографічний опис:

Довбиш / М. Ю. Костриця, Л. О. Василевич // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20391>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).